

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
У двох частинах
Частина 2

(Суми, 19 травня 2017 року)

Суми
2017

Коли станцію Боромлю звільнила Червона армія, люди були неймовірно щасливі. Взагалі, залізнична станція була дуже важливим стратегічним об'єктом.

СОЛОВЕЙ І.

(науковий керівник – к. і. н., доц. В. А. Нестеренко)

ПАМ'ЯТЬ ПРО ПРАДІДА*

Мій прадід, Соловей Олексій Іванович, народився 18 березня 1916 року в селі Велике Озеро, Охтирського району, Сумської області. Освіта: чотири класи. Батьки прості трудівники. Тато – Соловей Іван Васильович, був майстром-кравалем, столяром та обробляв землю. Мати – Соловей Анастасія Федорівна, домогосподарка. В сім'ї було шістнадцятеро дітей - троє дівчаток та тринадцятеро хлопців. З точністю їх доля невідома, більшість помирала. Брати Олексія Івановича загинули на війні (1941-1945 рр.); на Букринському плацдармі на руках у Олексія загинув брат Захар, з яким мій прадід зустрівся при феоосуванні Дніпра. На 2016 рік в живих нікого не залишилося.

Сім'я жила у Верликому Озері. Життя було непоганим. У 1924 році вони побудували хату в селі Сонячне (на той час селище Мирне), отримали наділ землі, завели господарство: коней, овець, свиней, птицю, зробили ставок у яру і розводили рибу. Після закінчення НЕПу, землю, яку вони розробляли, конфіскували, і сім'я розійшлася хто куди, щоб не стати жертвами «розкуркулення».

---

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

Під час голодомору (1932-1933 рр) жіноча частина сім'ї залишилася в м.Охтирка, а чоловіча - подалася до Харкова. Чоловіки бралися за всяку роботу. Дід Олексій працював у військовій частині забійником худоби. Всі брати допомагали сестрам і матері, хто як міг, а тому від голоду ніхто не помер.

У липні 1941-го дід Олексій та його брати були мобілізовані на фронт, воювали в Смоленську на підступах до Москви. Люди сприйняли звістку про війну не радісно, хтось покидав окупаційну зону та їхав в безпечне місце, а хтось залишався в своєму селі, в своїй рідній хаті. Вже у вересні місяці біда прийшла на Сумщину. Охтирка та Охтирський район були захоплені німцями. Довгий час ніхто не знав про події на фронті, тому що не було ніякого засобу зв'язку. Лише коли німці вихвалялися своєю політикою та завойовницькими подвигами, жителі могли дізнатися, що відбувається на війні. Через це всі жили тільки надією, що сини, брати та чоловіки живі й скоро повернуться в свій рідний край.

На фронті воювали майже всі члени родини. Сестра Олексія була медсестрою, брат Захар і сам Олексій були розвідниками. Лише Олексій з усіх тринадцятерьох братів залишився живим.

Прихід Червоної армії був для всього народу радісною звісткою. Олексія після закінчення Великої Відчизняної війни направили на Далекий Схід на війну з Японією.

Дружина Олексія Івановича, моя прабабуся - Соловей Анна Миколаївна, проживала на окупованій території в селі Бугрувате, потім у селищі Мирне разом з двома сестрами Олексія. Німці змушували працювати кожного, від підлітка до старого. Вживали хто як міг, завжди допомагали одне одному. Донька Олексія померла в 1942 році, вона захворіла, а ліків не було. Коли дівчинка сиділа на ліжку, до хати зайшов німець, вона побачила його та з переляку померла.

В Охтирці діяв підпільний загін, але саме в селищі Сонячне (Мирне) його не було, так як, в цьому регіоні жили самі переселенці. Перший та найбільший партизанський загін було сформовано на Сумщині командиром якого був славетний генерал (у майбутньому), як Сидір Артемович Ковпак, який народився недалеко від міста Охтирка у селі Котельва Полтавської області.

Коли Червона армія звільнила українські землі від фашистських загарбників, люди, що жили раніше на окупованій території були дуже щасливими, цю радість неможливо було передати словами. Вони вітали своїх визволителів, влаштовували святкові столи, і згадували односельчан, які загинули захищаючи Батьківщину. 23-25 серпня 1943 року Охтирщина була звільнена від загарбників.

Соловей Олексій Іванович був нагороджений орденом Червоної зірки, орденом Великої Відчизняної війни II ступеня, багатьма медалями за «За відвагу», перемогу над Німеччиною та над Японією.

Після війни настав тяжкий період. В 1947 році був голод. Мій дід, Соловей Микола, син Олексія Івановича, пам'ятає, як разом з матір'ю вони ходили на поле збирати мерзлу дрібну картоплю, розміром з кедровий горіх, рвали кінський щавель і робили запашні деруни. Микола й досі пам'ятає той надзвичайний смак, адже таке не забувається. В післявоєнні роки дужина Олексія працювала в колгоспі, хапалася за будь-яку роботу, щоб прогодувати сина. Сам Олексій до 1957 року служив у армії, на Далекому Сході.

Людям жилося дуже важко до 50-х років, а далі почалося нове життя. Відбудовувалися будинки, колгоспи, запускалися заводи. Люди поступово почали підійматися на ноги. Життя ставало все кращим та кращим.